

3. Рамочные стандарты безопасности и облегчения мировой торговли Всемирной таможенной организации от 01.06.2005 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/976_003/print1389886107723576

4. Международная конвенция о согласовании условий проведения контроля грузов на границах от 21.10.1982 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.unecese.org/fileadmin/DAM/trans/conventn/ECE-TRANS-55r2r.pdf>

5. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності [Електронний ресурс] : Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V. – Режим доступу : <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/877-16/print1389886107723576>

6. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. – Режим доступу : <http://www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show/959-12/print1390914252261232>

7. Про систему валютного регулювання і валютного контролю [Електронний ресурс] : декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.1993 р. № 15-93. – Режим доступу : <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/15-93>

8. Митний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. – Режим доступу : <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

УДК 330.322; 336.564.2; 336.564.12

О. І. Губа, кандидат економічних наук,
декан факультету економіки і менеджменту
Університету митної справи та фінансів

ПРИСКОРЕНА АМОРТИЗАЦІЯ ЯК СУЧАСНИЙ ЗАСІБ ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ

Розглянуто особливості прискореної амортизації як засобу податкового стимулювання зростання інвестицій на сучасному етапі розвитку. Проаналізовано використання країнами податкової пільги як прискореної амортизації, спрямованої на фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт. Визначено основні підходи до реформування прискореної амортизації, їхні переваги та недоліки.

Ключові слова: прискорена амортизація; податкові пільги; інвестиції; науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи.

The article deals with accelerated depreciation as instrument of fiscal expansion of investment growth at present stage. We analyzed the use of accelerated depreciation as R&D tax incentive in countries. We discussed main approaches to reforming the accelerated depreciation system, their strengths and weaknesses.

Key words: accelerated depreciation; tax incentives; investment; research and development works.

Постановка проблеми. Застосування засобів податкового стимулювання – різновид непрямого бюджетного фінансування економічних агентів на основі використання можливостей регулювальної функції оподаткування. Вибір певного засобу – важливий чинник під час прийняття державних інвестиційних рішень.

© **О. І. Губа, 2015**

Нині у розвинених країнах податкові пільги часто надаються як інвестиційні податкові кредити, прискорена амортизація й пільговий податковий режим для витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (далі – НДДКР).

Країни, що розвиваються, та країни із транзитивною економікою зазвичай мають додаткові цілі під час упровадження таких податкових пільг. Вони призначені для стимулювання розвитку внутрішніх галузей економіки та залучення іноземних інвестицій. Основні інструменти: податкові канікули і спеціальні економічні зони. Це зумовлено відносною простотою застосування даних засобів у податкових системах таких країн.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання визначення ролі податкових пільг у залученні інвестицій і відповідно в забезпеченні економічного розвитку країни вивчали іноземні науковці D. Brazell, J. Mackie III [1], A. Easson, E. Zolt [2], J. Fichtner, A. Michel [3], J. Gravelle [4], A. Klemm [5], C. Nam, D. Radulescu [6], P. Palazzi [7], N. Singh, R. Sharma [8], а також спеціалісти міжнародних фінансово-економічних організацій. Проблему податкового стимулювання інвестиційного зростання в економіці у цілому й в окремих її галузях цікавили вітчизняні вчені А. В. Босенко [9], С. І. Гречана [10], А. В. Гречко [11], Ю. О. Забаренко [12], Ю. Б. Іванов та В. В. Колесник [13], Г. Нагорняк та Ю. Вовк [14], П. А. Орлов, С. П. Орлов, Ю. О. Іванова [15], А. М. Соколовська та Т. І. Єфименко [16], І. М. Цуркан, І. Ю. Герасимова [17].

Однак зазначені дослідження недостатньо розкривають особливості прискореної амортизації як різновиду податкової пільги, що нині використовується для стимулювання інвестицій.

Мета статті – проаналізувати прискорену амортизацію як засіб податкового стимулювання інвестицій, виокремити основні напрями її реформування на сучасному етапі розвитку.

Виклад основного матеріалу. Термін “прискорена амортизація” в цілому належить до будь-якого методу нарахування амортизації, який передбачає списання вартості активу для цілей оподаткування швидшими темпами, ніж у разі звичайної економічної амортизації. Багато країн у рамках своєї податкової системи для цілей амортизації дозволяють використовувати метод зменшувального залишку (*declining balance*) [18, 183].

Витрати застосування прискореної амортизації у термінах утраченого податкового доходу зазвичай менші, ніж витрати на використання податкових канікул або інвестиційних кредитів/знижок, оскільки змінюється лише час сплати податку, а не його сума. Безумовно, це значна перевага для налагодженого бізнесу, який планує збільшувати обсяг власних інвестицій, проте у разі первинного інвестування, що не передбачає отримання прибутку впродовж кількох перших років, застосування системи прискореної амортизації не вигідне [2, 21].

Прискорена амортизація може використовуватись по-різному, зокрема:

- збільшені норми амортизації у перший рік використання активу;
- збільшені норми амортизації порівняно зі звичайною економічною амортизацією.

За визначенням Конференції ООН із торгівлі та розвитку ЮНКТАД, прискорена амортизація сприяє скороченню податкового навантаження інвесторів у роки безпосередньо після впровадження інвестицій, коли важлива наявність грошового потоку для сплати боргу. Низькі ставки податку та можливість перенесення збитків на майбутні періоди, а також застосування прискореної амортизації – головні елементи дійової податкової системи, яка дає змогу залучати іноземних інвесторів [19, 19]. Тож прискорена амортизація не впливає на податкові платежі у номінальному вимірі, проте чиста поточна вартість їх скорочується, а ліквідність компанії покращується [5, 5].

Формально поточну вартість грошового потоку як податкової пільги на капітальні витрати (capital cost allowance) за одну грошову одиницю можна записати так:

$$uZ_t^{norm} = u \sum_{s=t}^{\infty} \frac{\alpha(1-\alpha)^{s-t}}{(1+r+\pi)^{s-t+1}} = \frac{u\alpha}{r+\pi+\alpha}, \quad (1)$$

де α – норма амортизації;

u – законодавчо встановлена ставка корпоративного податку (податку на прибуток);

r – реальна ставка дисконтування для компаній;

π – рівень інфляції;

t – номер початкового періоду часу;

s – номер поточного періоду часу.

Цей приклад описує ситуацію, коли податкова система не дає змоги коригувати капітальні витрати на інфляцію. Якщо активи для певної діяльності амортизуються методом прискореної амортизації за нормою α^R , яка перевищує норму α , що застосовується для цих активів, які все ж не використовуються в цій діяльності, поточна вартість податкової пільги на одиницю інвестицій становитиме:

$$uZ_t = u \sum_{s=t}^{\infty} \frac{\alpha^R(1-\alpha^R)^{s-t}}{(1+r+\pi)^{s-t+1}} = \frac{u\alpha^R}{r+\pi+\alpha^R}. \quad (2)$$

Зрозуміло, що ця пільга перевищує ту, котра використовується за звичайних умов (uZ_t^{norm}), коли капітальні витрати списуються за вищою нормою ($\alpha^R > \alpha$). Для оподаткованої прибуткової компанії податкова пільга за рахунок прискореної амортизації вимірюється додатковою сумою податкової знижки (ріницею між цими показниками):

$$u(Z_t - Z_t^{norm}). \quad (3)$$

Зазначимо, що ефективну вартість придбання однієї одиниці капіталу в грошовому вимірі можна записати як $(1-uZ)$, тобто ефективної вартості придбання однієї грошової одиниці за вирахуванням поточної вартості “звичайної” амортизації, пов’язаної з цим придбанням (uZ^{norm}), і податкової пільги $u(Z - Z^{norm})$ [7, 13].

Причина, чому обмежена кількість держав замінила податкові канікули на прискорену амортизацію, на думку спеціалістів МВФ, полягає у значно більших вигодах від податкових канікул на прибуткові інвестиції. Крім того, коли країна ставить за мету залучити високоприбуткові інвестиції транснаціональних корпорацій, така реформа значно погіршить конкурентоспроможність податкової системи. Якщо такі країни стикаються ще й із обмеженнями доходу й через це змушені підтримувати високу ставку податку на стаціонарні інвестиції (immobile investment), коли через політичні причини немає дворівневої податкової системи (split rate), тоді застосування прискореної амортизації як податкової пільги – це нераціональна політика [5, 18–19].

Компанії, котрі використовують прискорену амортизацію, мають вищий рівень капітальних інвестицій, але більшість компаній дедалі активніше амортизують активи у фінансових цілях, ніж у податкових.

Застосування прискореної амортизації впливає на інвестиційні рішення компанії, однак вибір компанії з фінансовою метою (наприклад, для спрощення фінансової звітності) може не відображати рішення, що максимізують прибуток, і які, своєю чергою, не стимулюють інвестиції у продуктивну економічну діяльність. Більше того, метод прискореного списання витрат (accelerated cost recovery method) збільшує розрив між податковою та економічною амортизаціями [8, 20].

На думку експертів ЮНКТАД, прискорена амортизація може використовуватись, коли уряд прагне забезпечити трансфер технологій і підвищити рівень інвестицій не лише у певну галузь економіки, але й у регіони [19, 17].

Тож виокремлюємо основні причини застосування прискореної амортизації в сучасних умовах розвитку.

1. Забезпечення ефективного рівня заощаджень та інвестицій

Прискорена амортизація – напрям скорочення граничної ефективної ставки податку на дохід від капіталу, тому й стимул зростання рівня заощаджень та інвестицій (оподаткування доходів від капіталу має зворотний ефект).

2. Скорочення інших податкових викривлень

Застосування прискореної амортизації може скоротити податкові викривлення, породжені чинною системою оподаткування доходу (прибутку), зокрема подвійним оподаткуванням доходу від акцій корпорацій.

3. Коригування екстерналій

Низький рівень оподаткування приватних інвестицій, який імовірний завдяки прискореній амортизації, – стимулює для приватних інвесторів, котрі не можуть повною мірою скористатись вигодами інвестицій, що, своєю чергою, зумовлено провалами ринку (market failure) [1, 541–542].

Найяскравіший приклад таких інвестицій – інвестиції в НДДКР у розвинених країнах, де приплив приватних інвестицій (зокрема, у фізичний капітал (машини й обладнання, будівлі) стимулюється за допомогою методів прискореної амортизації.

У табл. 1 подано приклади країн, де найактивніше використовується податкова пільга як прискорена амортизація, спрямована на розвиток НДДКР.

Таблиця 1

Використання країнами податкової пільги як прискореної амортизації, спрямованої на розвиток НДДКР (станом на 2013 р.)

Країна	Базові витрати – різновид витрат на НДДКР, який потрапляє під пільгу	Норми амортизації	Ознаки
1	2	3	4
Бельгія	Нематеріальні активи щодо виконання НДДКР (R&D intangibles)	33,3	Застосовувати прискорену амортизацію до інвестицій у нематеріальні активи можна лише після 3 років, як мінімум, застосування методу лінійної амортизації
Бразилія	Машини й обладнання, нематеріальні активи щодо виконання НДДКР	100	Зазначені активи можуть підлягати миттєвій (100 %) амортизації. Норми амортизації різняться секторами, проте стандартна норма – 10 % на рік. Під дію такої пільги підпадають активи, що використовуються лише у Бразилії

1	2	3	4
Канада	Машини й обладнання, що використовуються для НДДКР у таких сферах: дослідження операцій, математичний аналіз, комп'ютерне програмування, збирання даних, тестування або дослідження у сфері психології	100	Існує вірогідність повного вирахування капітальних витрат, пов'язаних із придбанням зазначених активів, які використовуються лише у Канаді в рік їх придбання
Чилі	Машини й обладнання, будівлі	100 (машини та обладнання); 20 (будівлі)	Платники податків мають право на податкову пільгу – прискорену амортизацію для машин та обладнання. У даному разі дозволяється скорочення терміну експлуатації основних активів на третину
Данія	Машини й обладнання	100	Можливість застосування прискореної амортизації існує для всіх машин та обладнання, що використовуються в НДДКР, незалежно від того, для кого вони виконуються: для власної компанії або третіх осіб
Польща	Машини й обладнання, будівлі	100	
Російська Федерація	Машини й обладнання, будівлі	100 (машини та обладнання); 10 (будівлі)	
Великобританія	Машини й обладнання, будівлі; нематеріальні активи щодо виконання НДДКР		Ця податкова пільга обмежена обсягом чистих витрат на НДДКР претендента на цю пільгу
Литва	Машини й обладнання, будівлі; нематеріальні активи щодо виконання НДДКР		Залежно від типу активів амортизаційний період може скорочуватися від 8, 5, 4, 3 до 2 років
ΠΑΡ	Машини й обладнання, будівлі	40 %; 20 %	Для нових або невикористаних активів, прийнятих у роботу після 01.10.2012 р. існує можливість амортизувати 40 % від їхньої вартості впродовж року з початку роботи та 20 % упродовж кожного з подальших 3 років його експлуатації. Для активів, що були у використанні, якщо вони прийняті в роботу після 01.01.2012 р., можна амортизувати 20 % у перший рік і 20 % упродовж кожного з 4 років подальшого використання

Складено за [20; 21]

Оскільки прискорена амортизація як податкова пільга являє собою вирахування з бази оподаткування корпоративним податком (податком на прибуток) оподатковуваного прибутку, її вартість залежить від законодавчо встановленої ставки корпоративного податку, яка застосовується до даної бази.

Інвестиційні субсидії можуть також надаватися шляхом прискореної амортизації, проте ці заходи недоцільно вживати тимчасово. Це спричинить різне ставлення до інвестицій, зроблених у різні роки. Інвестиційний кредит, навпаки, виникає у рік вкладення капіталу, і, коли він закінчується, це потребує від компаній із надлишком невикористаних кредитів відповідного обліку. Проблема такого обліку за умов застосування прискореної амортизації – часткове списання капіталовкладень на рахунок поточних витрат (*partial expensing*), яке дає змогу вираховувати певну частку вартості інвестицій, а залишок амортизувати. Цей підхід також нейтральний щодо всіх активів, до яких він застосовується, проте вплив на грошові потоки більший у поточному періоді, а на отриманий дохід – у майбутньому [4, 2].

Проаналізувавши сучасні дослідження у сфері прискореної амортизації, виокремлюємо три підходи до реформування в цій галузі. Зазначимо, що необхідність реформування зумовлена наявністю податкового розриву навіть у рамках окремих галузей, між реальним рівнем оподаткування матеріальних і нематеріальних інвестицій, а також між різними видами обладнання.

Зміна прискореної амортизації на скорочення ставки податку на дохід (прибуток)

У цілому прискорена амортизація ефективніша, порівняно зі скороченням ставки податку на прибуток, оскільки вона не зменшує податки на потік доходу із наявних основних активів. Розмір абсолютної суми, різниці між сумою прискореної амортизації та скороченням ставки податку залежить від тривалості інвестування.

Однак переваги прискореної амортизації над скороченням ставки податку менші для короткотермінових активів (*short-term assets*). Такий ефект виникає, оскільки інвестиції більшою мірою впливають на чинні основні виробничі фонди, адже їх потрібно часто змінювати. Іншим аспектом є рівень надійності (*certainty*) податкової пільги. Якщо економічні агенти побоюються підвищення низьких ставок податку в майбутньому, стимули для інвестування скорочуватимуться. Водночас прискорену амортизацію надійніше застосовувати безпосередньо під час інвестування.

Окремо розглядаються можливості використання прискореної амортизації за наявності у країні мінімального корпоративного податку. Скорочення ставки податку вигідне для чинних активів, проте вплив на інвестиції неоднозначний, оскільки граничний податковий тягар на інвестиції за наявності мінімального податку може бути вищим або нижчим, ніж тягар за умов загального податку (*regular tax*). Для компаній, в яких застосовувався мінімальний податок, податковий тягар на нові інвестиції менший, порівняно із загальним, тобто відміна мінімального податку призведе до скорочення інвестицій.

У разі заміни мінімального податку на пільгу у вигляді прискореної амортизації виникне інвестиційна субсидія для компаній, які продовжать користуватися мінімальним податком, проте вплив буде неоднозначним, якщо компанії перейдуть на загальне оподаткування. Це призведе до скорочення інвестицій, проте меншою мірою, ніж у разі скасування податку. Збільшення термінів перенесення чистих збитків від основної діяльності на попередній період (*net operating loss carryback*) значно впливатиме на фінансові потоки, порівняно зі скороченням ставки податку на прибуток, але це також дасть змогу компаніям отримувати більше вигід унаслідок прискореної амортизації.

У цілому прискорена амортизація може вважатись нейтральнішим чинником впливу на різні типи активів, ніж безпосереднє скорочення ставки податку на дохід [4, 7–10]. Однак так зберігається викривлення, пов'язане з “преференційнішим” розглядом активів, до

яких можна застосовувати прискорену амортизацію, порівняно з тими, що не належать до цієї системи.

Зміна порядку амортизаційних відрахувань у часі

Зміна порядку амортизаційних відрахувань у часі (timing of depreciation) за рахунок подовження амортизаційної шкали (у даному разі вона стає схожою на лінійний метод нарахування амортизації), інакше кажучи, вповільнення прискореної амортизації (ceteris paribus) сприятиме збільшенню податкового доходу. Слід зазначити, що деякі пропозиції стосовно зміни порядку амортизаційних відрахувань у часі мають за мету не впливати на дохід, супроводжуючись скороченням ставки податку на дохід (прибуток). У даному разі очікуване зростання доходу від амортизованих активів упродовж тривалого періоду використовуватиметься для компенсації можливих втрат доходу від скорочення ставок корпоративного податку. На перший погляд, заміна прискореної амортизації на лінійну проста. Складнощі виникають під час визначення того, за якою шкалою активи мають амортизуватись.

J. Gravelle аналізувала перехід усіх активів із системи прискореної амортизації MACRS (modified acceleration cost replacement system), що наразі застосовується у США, на систему ADS (Alternative Depreciation System) – альтернативну систему нарахування зносу, яка фактично лінійна. За цією системою норми амортизації залежать від терміну експлуатації активу. На думку автора, щоб не впливати на дохід, така реформа має супроводжуватись скороченням чинної ставки податку на дохід. Як наслідок визначено, що такі заходи не впливатимуть на дохід за умови скорочення ставки корпоративного податку, максимум, на 4,7 %. Проте, за умови збільшення періоду прогнозування до 10 років, ці 4,7 % “перетворяться” на 1,6 %.

Зауважимо, що часовий горизонт також важливий, оскільки амортизаційна політика лише відтерміновує сплату податків. Коли графіки амортизації подовжуються (переміщуючи податкові платежі вперед у часі), інфляція та час “дисконтуючи”, призводять до збільшення сум стягнених податків. Також слід зважати на власне природу прискореного та лінійного методів нарахування амортизації. Прискорена амортизація передбачає більші вирахування на ранніх етапах експлуатації активу, на відміну від лінійного, проте наприкінці терміну експлуатації активу лінійний метод нарахування амортизації дозволяє вищі вирахування, порівняно з прискореною шкалою, збалансовуючи тим самим виграш у доходах, що був раніше. Переважно це ознака довгострокових активів.

Повне віднесення капіталовкладень на рахунок поточних витрат

Повне вирахування капіталовкладень (full expensing) дає змогу всім підприємствам списувати повну вартість їхніх інвестицій (вираховувати з оподаткованого доходу) в році, коли вони були здійснені, скорочуючи таким чином реальну ставку податку на дохід і стимулюючи інвестування. Зарахування капіталовкладень за своєю дією схоже на поточний режим оподаткування інвестицій у працю (наприклад, витрати на підвищення кваліфікації працівників вираховуються з оподаткованого доходу корпорації). Емпіричне дослідження, проведене J. Fichtner & A. Michel, показало, що галузі економіки, які залежать від змін у капітальних витратах, отримують більше вигід від запровадження системи повного вирахування витрат. Таке повне вирахування витрат скорочує податки на нові капітальні інвестиції до нуля, спрощує оподаткування корпоративним податком, урівнює всі типи інвестицій, а також підвищує обсяг інвестицій за рахунок зростання прибутку після оподаткування (after-tax profit of investments) [3, 7–10].

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Проведене дослідження довело, що на сучасному етапі розвитку прискорена амортизація може слугувати ефективним інструментом стимулювання інвестиційного розвитку в розвинених країнах. Особливо це стосується сфери НДДКР. Однак цей різновид

податкової пільги має свої недоліки, котрі, зокрема, полягають у виникненні податкового розриву, навіть у рамках окремих галузей, між реальним рівнем оподаткування матеріальних і нематеріальних інвестицій, а також між різними видами обладнання. Це зумовило необхідність пошуку нових підходів до реформування прискореної амортизації. Проаналізувавши їх, зробимо висновок: у разі потреби заміни схеми прискореної амортизації та в умовах, коли відміна податку на дохід неможлива, застосування системи повного вирахування витрат на інвестиції найефективніше, оскільки дає змогу стимулювати нові капітальні інвестиції (нульова реальна ставка податку на капітал підвищує рівень дохідності після оподаткування для нових інвестицій).

Наразі в Україні в рамках проведення податкової реформи активно обговорюється питання заміни податку на прибуток податком на розподілений прибуток, зокрема, для стимулювання інвестицій. Тож напрямом подальшого дослідження може стати визначення доцільності збереження прискореної амортизації у цих умовах та можливості її заміни системою повного вирахування інвестиційних витрат.

Список використаних джерел:

1. Brazell D. Depreciation Lives and Methods: Current Issues in the U.S. Capital Cost Recovery System / D. Brazell, J. Mackie III // *National Tax Journal*. – 2000. – Vol. 53. – No. 3 (1). – P. 531–562.
2. Easson A. Tax incentives / A. Easson, E. Zolt // *World Bank Institute*, 2002. – 36 p.
3. Fichtner J. Options for Corporate Capital Cost Recovery: Tax Rates and Depreciation / J. Fichtner, A. Michel. – *Mercatus Research, Mercatus Center, George Mason University*, 2015. – 31 p.
4. Gravelle J. Using Business Tax Cuts to Stimulate the Economy / Gravelle J. // *Congressional Research Service*, 2013. – 18 p.
5. Klemm A. Causes, Benefits, and Risks of Business Tax Incentives / Klemm A. // *IMF Working Paper №WP/09/21*. – Washington, D.C. : *International Monetary Fund*, 2009. – 28 p.
6. Nam C. The role of tax depreciation for investment decisions: A comparison of European transition countries / C. Nam, D. Radulescu // *CESifo Working Paper*. – 2003. – No. 847. – 32 p.
7. Palazzi P. Taxation and Innovation / P. Palazzi // *OECD Taxation Working Papers*. – 2011. – No. 9. – 78 p.
8. Singh N. Use of depreciation as a tax policy device to control inflation / N. Singh, R. Sharma // *Review of Business and Finance Studies*. – 2015. – Vol. 6. – No. 1. – P. 13–26.
9. Босенко А. В. Посилення стимулювальної функції оподаткування в АПК / А. В. Босенко // *Вісник Дніпропетровського університету. Серія : “Економіка”*. – 2012. – № 6 (1). – С. 47–55.
10. Гречана С. І. Податкові стимули розвитку підприємств у сучасних умовах / С. І. Гречана // *Бізнес-інформ*. – 2012. – № 9. – С. 244–249.
11. Гречко А. В. Перспективи реформування податкової системи України в умовах євроінтеграції / А. В. Гречко // *Проблеми економіки*. – 2014. – № 3. – С. 60–70.
12. Забаренко Ю. О. Сучасна практика застосування методів податкового планування в діяльності підприємств провідних країн світу в посткризовий період / Ю. О. Забаренко // *Стратегія розвитку України: економіка, соціологія, право*. – 2012. – № 1. – С. 90–99.
13. Іванов Ю. Б. Податкові стимули розвитку підприємств / Ю. Б. Іванов, В. В. Колесник // *Вісник Донбаської державної машинобудівної академії*. – 2008. – № 2 (12). – С. 108–114.
14. Нагорняк Г. Проблеми податкового регулювання в Україні та шляхи їх вирішення / Г. Нагорняк, Ю. Вовк // *Галицький економічний вісник*. – 2010. – № 2 (27). – С. 140–152.

-
15. Орлов П. А. Оцінка економічного ефекту прискореної амортизації в промислових підприємствах в умовах реформування державної амортизаційної політики / П. А. Орлов, С. П. Орлов, О. Ю. Іванова // Менеджмент та підприємництво України: етапи становлення і проблеми розвитку. – Л. : Львів. Політехніка, 2008. – С. 369–374.
 16. Система податкових пільг в Україні у контексті європейського досвіду / А. М. Соколовська, Т. І. Єфименко, І. О. Луніна та ін. ; за заг. ред. А. М. Соколовської. – К. : НДФІ, 2006. – 316 с.
 17. Цуркан І. М. Податковий механізм стимулювання інвестиційної діяльності підприємств гірничо-металургійного комплексу України / І. М. Цуркан, І. Ю. Герасимова // Держава та регіони. Серія : “Економіка та підприємництво”. – 2014. – № 2 (77). – С. 135–142.
 18. Соколовская Е. В. Виды льгот с позиций их применения / Е. В. Соколовская // Налоговые льготы. Теория и практика применения в экономике : монография / под. ред. И. А. Майбурова, Ю. Б. Иванова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2014. – 487 с.
 19. Tax Incentives and Foreign Direct Investment. A Global Survey // UNCTAD. ASIT Advisory Studies. – 2000. – No. 16. – 177 p.
 20. 2014 Global Survey of R & D Tax Incentives. – 2014. – March. – 85 p.
 21. Summary description of R & D tax incentive schemes for OECD countries and selected economies. – OECD, 2014. – 130 p.